

УДК 631

Л.М. Фільштейн, викл.

Кіровоградський національний технічний університет

Структурно–інвестиційна політика держави

В статті досліджено економічне становище в агропромисловому комплексі. Обґрунтовано провідну роль здійснення земельної реформи та забезпечення сільських виробників дешевими кредитами у системі заходів структурно–інвестиційної політики держави.

кредити, агропромисловий комплекс, структурно–інвестиційна політика

Постановка проблеми. Структурно–інвестиційна політика проводиться державою як безпосередньо шляхом розробки і фінансування інвестиційних програм різного рівня, так і опосередковано – за допомогою важелів непрямого регулювання інвестиційної діяльності, і, насамперед, у недержавному секторі економіки. Це важливо, тому що пріоритети використання недержавних коштів для реалізації значної частини державних перетворень хоча і диктуються загальноекономічною ситуацією, але коригуються ринковою кон'юнктурою і тому дуже часто не збігаються з загальнонаціональними інтересами, а централізованих державних коштів недостатньо для фінансування масштабної структурної перебудови агропромислового сектора.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Питаннями залучення інвестицій, стратегіями залучення та дослідження сприятливості факторів клімату країни щодо іноземного інвестування займалися такі відомі вітчизняні вчені як Базилюк А. В., Болховитинова Е.Ю., Багриновський К.А., Пузанов І.І., Омелянович Л.А., Н. Мокарій, І. Матюшенко та ін. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]. Однак, у працях цих фахівців недостатньо розкрита сутність стратегій залучення інвестицій, стратегії як процесу інвестування, що є невід'ємною складовою у формуванні та прийнятті рішення інвестувати в той чи інший проект, недостатньо розкрито аналіз та процес вибору стратегій інвестування.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз сучасного стану агропромислового комплексу та варіантів його розвитку у зв'язку з реальною ситуацією, за якої недостатність коштів стримує проведення намічених соціально–економічних заходів, в зв'язку з чим вирішення завдань стабілізації економіки на цьому етапі, насамперед, здійснення її структурної перебудови, потребує залучення іноземних інвестицій.

Виклад основного матеріалу. Для економіки України проблема структурно–інвестиційних перетворень залишається однією з найгостріших. Зволікання з проведенням реформ, нестабільність валют, поспішність у проведенні приватизації, надмірне оподаткування, бюрократична система управління, корупція і висока злочинність створили негативний імідж України, що значною мірою перешкоджає залученню в економіку не тільки іноземного, а, навіть, і вітчизняного капіталу.

Внаслідок загального спаду виробництва, розбалансованості фінансово–кредитної системи, відсутності власних коштів у замовників, обмеження державних капітальних вкладень відбулося зменшення фізичних обсягів капітальних вкладень та загострення ситуації в інвестиційній сфері.

Криза в інвестиційній діяльності проявляється у значному скороченні капітального будівництва. Продовжується подальший спад інвестицій в об'єкти виробничого і невиробничого призначення.

Структурна–інвестиційна політика проводиться державою, як вже зазначалося, або безпосередньо шляхом розробки і фінансування інвестиційних програм різного рівня, або опосередковано – за допомогою важелів непрямого регулювання інвестиційної діяльності, і, насамперед, у недержавному секторі економіки. Останнє особливо важливо, тому що пріоритети використання недержавних коштів для реалізації значної частини державних перетворень хоча і диктуються загальноекономічною ситуацією, але коригуються ринковою кон'юнктурою і тому дуже часто не збігаються з загальнонаціональними інтересами, а централізованих державних коштів явно недостатньо для фінансування масштабної структурної перебудови.

Виділяються групи факторів, які визначають несприятливий інвестиційний клімат в Україні.

На макрорівні – довгострокова інфляція, що прямо впливає на зростання вартості виробництва і стримує інвестиційну активність. На спад інвестиційної активності впливає зменшення сукупного попиту, що породжує невизначеність в оцінках ринкових перспектив. Відповідно, це знаходить відображення в непривабливості застосування капіталу в сфері матеріального виробництва. Крім того, один із негативних факторів, що впливає на спад інвестиційної діяльності на макрорівні, – незадовільне фінансування державних інвестиційних програм та нерозвинутий фондовий ринок, зниження платоспроможного попиту.

В Україні продовжується і така негативна тенденція, коли визначені стратегією ринкових реформ пріоритети не підкріплюються конкретними джерелами інвестування. Недостатньо здійснюється стимулювання інвестиційної діяльності за рахунок залучення нетрадиційних джерел фінансування (кредити комерційних банків, ресурсів страхових компаній та інших фондів).

Складність ситуації в інвестиційній сфері через недостатність внутрішніх коштів стримує проведення намічених соціально–економічних заходів, тому розв'язання завдань стабілізації економіки на цьому етапі, насамперед, здійснення її структурної перебудови, потребує залучення іноземних інвестицій.

Інфляція створює не вигідне для кредитування виробництва середовище. Перш, ніж брати кредити, слід дати господарствам можливість мати власні кошти (на поточну діяльність, відновлення і розвиток виробництва). Потрібно створити середовище, в якому кредитування сільського господарства стане більш прибутковим і вигідним, ніж будь–якої іншої сфери. Комерційним банкам слід стати селекціонерами проєктів розвитку сільського господарства. Платню за довгострокові кредити потрібно встановити на рівні 10 відсотків або навіть і менше.

Наявність інвестиційних ресурсів, тобто можливості інвестування капітальних вкладень, залежить від зміни обсягу джерел фінансування. Тому джерела фінансування капітальних вкладень виступають як фактори, що впливають на зростання економіки України.

В Україні на перше місце виходить необхідність збільшення обсягів власних інвестиційних ресурсів суб'єктів господарювання. Це впливає з того, що обсяги капітальних вкладень з Державного та місцевих бюджетів значно скорочуються. Отже, головним джерелом інвестування економіки України будуть власні фінансові ресурси господарств. Можливості їх зростання залежать від податкової системи та амортизаційної політики.

Податкова система повинна забезпечувати послаблення податкового тиску. Причому, потрібно виходити з того положення, що економічні умови вимагають не механічного скорочення податків, а такої зміни механізму оподаткування, яка б ув'язувала пільги з реальним збільшенням обсягів виробництва та інвестицій.

Аналіз сучасного стану сільського господарства і варіантів його розвитку приводить до висновку: зберегти раніше створені господарства, а можливо і цілі галузі, очевидно, вже не вдасться. Здійснення таких спроб приведе лише до подальшого розпорошення вкрай обмежених ресурсів. Тому єдиним реальним варіантом політики заохочення економічного зростання є використання існуючих обмежених ресурсів для тих господарств, що мають найбільші шанси завоювати і утримувати ринки збуту в країні. Це дасть змогу створити умови для економічного зростання в майбутньому, запобігти зростанню безробіття, зберегти технологічну культуру і кваліфіковані кадри.

Центральним завданням сільського сектору політики повинна стати підтримка тих виробництв, які поки що не вичерпали свого потенціалу розвитку і намагаються стати головними по випуску високоефективної вітчизняної продукції, спроможної зайняти стійке місце на внутрішньому ринку. У зв'язку з цим суть сільськогосподарської політики – комплекс заходів, що забезпечують підвищення конкурентоздатності вітчизняних господарств, тобто створення ними конкурентних привілеїв перед господарствами інших країн. При цьому робити ставку на дешевизну виробничих ресурсів, що перебувають на межі свого вичерпання через швидке зростання цін, що є основою конкурентних переваг українського сільського господарства в даний час, неправомірно.

Необхідно ширше проводити некомерційні конкурси під інвестиційні зобов'язання. Недоречно здійснювати приватизацію без залучення інвестицій у виробництво (портфельні інвестиції). Необхідне також залучення прямих технологічних інвестицій. Головне питання при залученні інвестицій – це контроль за використанням інвестиційних зобов'язань, які бере на себе інвестор.

Для розширення коштів за рахунок сільськогосподарських підприємств необхідно істотно змінити амортизаційну політику, ув'язати її з оподаткуванням, що дасть можливість підняти роль амортизації як джерела капіталовкладень. Важливо, щоб ці кошти були ефективно використані.

Повинна бути забезпечена державна підтримка в намаганні всіх суб'єктів підприємництва перевести кошти з торгово-посередницької діяльності у виробництво. Для цього треба підвищити ставки під короткострокові кредити і скоротити їх під довгострокові. Для цього потрібна зацікавленість комерційних банків у довгостроковому кредитуванні.

Основні завдання структурно-інвестиційної політики полягають у закріпленні позитивних наслідків реформування АПК шляхом інвестиційної підтримки, забезпеченні сталого приросту продукції, стабілізації виробництва у тваринництві, остаточному подоланні збитковості та зміцненні фінансового стану сільськогосподарських підприємств.

Висновок. Особливої уваги потребують проблеми врегулювання майнових відносин у реформованих підприємствах, формування ринку землі та забезпечення державного захисту приватної власності на землю, удосконалення інфраструктури ринків збуту продукції і матеріально-технічних ресурсів для потреб аграрного сектора, запровадження механізмів іпотечного кредитування та страхування ризиків сільськогосподарського виробництва. З метою більш ефективного використання прибутку було б доцільно надати з боку держави допомогу всім підприємствам галузі через відміну утримання ними комунального сектора, де витрачається більша частина прибутку (іноді до 50 відс.). Це дасть змогу підприємствам спрямовувати частину коштів, які вивільняються, на технічне переозброєння і розвиток виробництва.

З метою залучення капіталу незалежних інвесторів потрібно створити систему диференційованих податкових пільг, які б компенсували несприятливий інвестиційний клімат. До такої системи повинні включатися: субсидії за рахунок Державного

бюджету, місцевих бюджетів та інвестування проектів у пріоритетні галузі будівельного комплексу; звільнення від податків коштів підприємств, які направляються на розвиток власних виробництв; надання пільгових кредитів громадянам на житлове будівництво, як доповнення до їх власних заощаджень.

Реалізація хоча б частини цих заходів дасть змогу найближчим часом поліпшити структуру джерел фінансування виробництв за рахунок практичної відмови від бюджетних надходжень.

Список літератури

1. Прогнозування і розробка програм (методичні рекомендації) / В.Ф. Бесєдін та інші; за ред. В.Ф.Бесєдіна. –К.: Наук. світ, 2000. – 468 с.
2. Пузанов І.І. (у співавторстві) та інші. Прогнозування і розробка програм. Метод. посіб. / За ред. В.Ф.Бесєдіна. – К.: Наук. світ, 2000. – 468 с. (Розд. 6.13, 18.1 – том 1).
3. Багриновский К.А. Исследование методов стимулирования перехода к ресурсосберегающим технологиям. – Вестник Российского гуманитарного научного фонда. – 1999. – №3. – С. 149–157.
4. Базилюк А. В. Визначальні проблеми соціально – економічного розвитку України // Економіка України, №12. – 1996 р. – С.27–34.
5. Болховитинова Е.Ю. Амортизационная политика и перспективы обновления основных фондов // Экономист. №7–9. – 1998.
6. Бондар І.К. Моніторинг соціальних процесів в Україні. – К.: Знання, 1999. – 260 с.
7. Омелянович Л.А. та ін. Сучасні проблеми і перспективи інвестиційної діяльності в Україні // Фінанси України. – 1997. – №6. – С. 73–78.
8. Омелянчук А.И. Проблемы привлечения иностранных инвестиций в экономику Украины: региональный аспект. – Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сб. науч. трудов. – Донецьк: Донеччина, 2000. – С. 48–49.
9. Пила В.І., Чмир О.С. Спеціальні (вільні) економічні зони: теорія та практика. Навчальний посібник. –К.: Київ. держ. торговельно – економічний ун–т, 1998 р. – 328 с.
10. Писаренко СМ. Регіональні пріоритети іноземного інвестування. – Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Сб. науч. трудов. – Донецьк: Донеччина, 2000. – С. 26–28.

В статье исследовано економічне состояние агропромислового комплексу. Обоснована ведущая роль необходимости осуществления земельной реформы и обеспечения сельских производителей дешевыми кредитами в системе мероприятий структурно – инвестиционной политики государства.

The economic state of agricultural sector is investigated in the article. The leading hand of land reforming and providing agricultural manufacturers with low-interest credits in the system of national structural investment policy measures is grounded.

Одержано 12.05.09